

Bolesław Kurzępa¹

Karnoprawne aspekty ochrony polskiej granicy państwowej. Wykroczenia graniczne

Streszczenie

Przedmiotem artykułu są wykroczenia związane z ochroną granicy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej. Omówiono w nim funkcjonujące w polskim porządku prawnym regulacje prawnokarne, które m.in. chronią nie tylko samą granicę, ale także interesy gospodarcze i społeczne państwa polskiego związane z przemieszczaniem się osób i towarów przez granicę. Ma to szczególne znaczenie z uwagi na fakt, że granica polska z Białorusią, Ukrainą i Rosją jest jednocześnie zewnętrzną granicą Unii Europejskiej. Niniejszy materiał stanowi kontynuację pierwszego artykułu, w którym omówione zostały przestępstwa graniczne.

Słowa kluczowe

Bezpieczeństwo wewnętrzne, granica państwowa, wykroczenia graniczne, Straż Graniczna.

1. Wprowadzenie

Funkcjonujący w Polsce model karnoprawnej ochrony granicy państwowej ma swój początek w przepisach rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 grudnia 1927 r. o granicach Państwa². W art. 23 ust. 1 przewidziano karę więzienia na czas od jednego roku do trzech lat dla osoby, która przekraczała granicę Państwa bez właściwych dokumentów albo w miejscu do tego nieprzeznaczonym lub mimo zamknięcia ruchu granicznego. W przypadkach mniejszej wagi sąd mógł zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary. Wspomniane rozporządzenie obowiązywało do dnia 6 kwietnia 1956 r., gdyż w dniu 7 kwietnia 1956 r. wszedł w życie

¹ Dr Bolesław Kurzępa, adiunkt na Wydziale Zarządzania Politechniki Rzeszowskiej, ORCID: 0000-0002-5130-1001.

² Dz. U. z 1927 r., Nr 117, poz. 996. Rozporządzenie obowiązywało od dnia 31 marca 1928 r.

dekret z dnia 23 marca 1956 r. o ochronie granic państwowych³, który w art. 30 penalizował zachowanie polegające na przekroczeniu granicy państwowej bez zezwolenia. Sprawcy groziła kara pozbawienia wolności od jednego roku do lat pięciu, przy czym w przypadku małej wagi sąd mógł orzec areszt do jednego roku lub grzywnę do 5000 zł. Przepis ten przestał obowiązywać z dniem 1 stycznia 1970 r.⁴ tzn. w momencie wejścia w życie ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny⁵, który w art. 288 także przewidywał odpowiedzialność za przekroczenie granicy państwowej bez wymaganego zezwolenia i karę pozbawienia wolności do lat pięciu, przy czym w wypadku mniejszej wagi sprawcy groziła kara pozbawienia wolności do jednego roku, ograniczenia wolności albo grzywny. Kodeks karny uchwalony przez Sejm w dniu 6 czerwca 1997 r.⁶, wprowadził bardziej rozbudowane przestępstwo nielegalnego przekroczenia granicy państwowej. Mianowicie w art. 264 § 1 k.k. znalazła się wersja podstawowa czynu, którą mógł popełnić ten, kto wbrew przepisom przekroczył granicę Rzeczypospolitej Polskiej. Groziła mu grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat dwóch. Jeżeli przy nielegalnym przekraczaniu granicy sprawca używał przemocy, groźby, podstępu lub we współdziałaniu z innymi osobami, to groziła mu kara pozbawienia wolności do lat trzech (art. 264 § 2 k.k.), a jeśli sprawcą była osoba organizująca innym nielegalne przekraczanie granicy Rzeczypospolitej Polskiej, to sankcją stanowiła kara pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do lat ośmiu (art. 264 § 3 k.k.). Przepis art. 264 § 1 k.k. – na podstawie art. 6 lit. a ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw⁷ – został uchylony. Z kolei na mocy art. 3 tej samej ustawy, do Kodeksu wykroczeń dodany został nowy przepis art. 49a o identycznym brzmieniu jak uchylony art. 264 § 1 k.k., zagrożony grzywną (§ 1). Ponadto wykroczeniem stało się pomocnictwo do nielegalnego przekroczenia granicy państwowej (art. 49a § 2 k.w.), za popełnienie którego sprawcy również grozi grzywna⁸. Mówiąc inaczej – nastąpiła kontrawencjonalizacja czynu stanowiącego dotychczas przestępstwo nielegalnego przekroczenia granicy (art. 264 § 1 k.k.) w wykroczenie (art. 49a § 1 k.w.). Przepis art. 49a k.w. jest najczęściej stosowany w praktyce organów ścigania

³ Dz. U. z 1956 r., Nr 9, poz. 1956.

⁴ Nastąpiło to na mocy art. VII pkt 11 ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Przepisów wprowadzających Kodeks karny (Dz. U. z 1969 r., Nr 69, poz. 95).

⁵ Dz. U. z 1969 r., Nr 13, poz. 94.

⁶ Dz. U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553. Kodeks obowiązuje od dnia 1 września 1998 r.

⁷ Dz. U. z 2005 r., Nr 90, poz. 757). Przepis obowiązuje od dnia 24 sierpnia 2005 r.

⁸ Art. 49a k.w. obowiązuje od dnia 24 sierpnia 2005 r.

i wymiaru sprawiedliwości, zatem wypada od niego rozpocząć omawianie przepisów penalizujących naruszenia przepisów granicznych.

2.1. Nielegalne przekroczenie granicy Rzeczypospolitej Polskiej

Przepis art. 49a § 1 k.w. stanowi, że ten, kto wbrew przepisom przekracza granicę Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze grzywny. Przedmiotem ochrony w tym przypadku jest porządek w zakresie przekraczania granicy państwowej, a także bezpieczeństwo państwa⁹. Przekroczenie granicy państwowej bez wymaganego zezwolenia zaliczane jest do wykroczeń i przestępstw przeciwko porządkowi publicznemu, czego wyrazem jest umieszczenie ich w rozdziale VIII Kodeksu wykroczeń pt. „Wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu” oraz w rozdziale XXXII Kodeksu karnego pt. „Przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu”¹⁰. Przedmiotowa strona omawianego wykroczenia będzie polegała na przekroczeniu granicy Rzeczypospolitej Polskiej wbrew obowiązującym w tym zakresie uregulowaniom prawnym. Znamiona art. 49a § 1 k.w. wypełni zarówno nieuprawnione wejście na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak i nieuprawnione opuszczenie terytorium Polski¹¹. Mówiąc o „przekroczeniu granicy Rzeczypospolitej Polskiej” mamy na myśli pokonanie linii granicznej, przejście na terytorium państwa sąsiedniego lub też powrót na terytorium Polski z państwa sąsiedniego. Bez znaczenia jest też rodzaj użytego środka do przekroczenia granicy (kolej, samochód, statek, samolot, rower, motocykl, pieszo)¹². Miejscem popełnienia wykroczenia z art. 49a k.w. jest granica państwowa Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis art. 14 ust. 1 i 2 ustawy o bezpieczeństwie granicy państwowej stanowi, że przekraczanie granicy państwowej jest dozwolone na podstawie dokumentów uprawniających do jej przekroczenia. Wspomniane dokumenty zostały określone w odrębnych przepisach, w tym umowach międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, lub przepisach prawa Unii Europejskiej¹³. Z kolei przekraczanie granicy państwowej stanowiącej granicę

⁹ B. Kurzępa, Kodeks wykroczeń. Komentarz, Warszawa 2008, s. 211; T. Bojarski, Kodeks wykroczeń. Komentarz aktualizowany. Lex/el 2021 (dostęp 20 października 2021 r.).

¹⁰ W. Kubała, Przestępstwo nielegalnego przekroczenia granicy PRL. Wybrane zagadnienia prawne i kryminologiczne, Zeszyty Naukowe ASW 1974, nr 7, s. 107–108.

¹¹ W. Kotoński, Kodeks wykroczeń. Komentarz, Warszawa 2007, s. 317.

¹² M. Jachimowicz, Nowe zasady odpowiedzialności za nielegalne przekroczenie granicy RP, Prokuratura i Prawo 2006, nr 5, s. 54.

¹³ Chodzi m.p.n. o przepisy zawarte w ustawie z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych (tekst jedn. Dz. U. 2022 r., poz. 197); ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 2354); ustawie z dnia 27 lipca 2002 r. o zasadach i warunkach wjazdu i pobytu obywateli państw członkow-

wewnętrzna w rozumieniu przepisów Kodeksu granicznego Schengen następuje na zasadach określonych w tym Kodeksie¹⁴. Z treści art. 2 Kodeksu wynika, że Polska ma dwa rodzaje granicy, tzn. granicę wewnętrzną i granicę zewnętrzną. Granice wewnętrzne oznaczają wspólne granice lądowe oraz granice morskie państw członkowskich Unii (tzn. z Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą). Granicami zewnętrznymi naszego kraju (i jednocześnie Unii Europejskiej) są granice z Białorusią, Rosją i Ukrainą. W art. 5 ust. 1 Kodeksu wprowadzona została zasada, że przekraczanie granic zewnętrznych dozwolone jest jedynie na przejściach granicznych i w ustalonych godzinach ich otwarcia, przy czym w ustępie 2 przewidziano możliwość wyjątków od tej zasady. W przypadku granic wewnętrznych, to mogą one być przekraczane w każdym miejscu bez dokonywania odprawy granicznej osób niezależnie od ich obywatelstwa (art. 22 Kodeksu). Jednak w przypadku, gdy na obszarze bez wewnętrznej kontroli granicznej zaistnieje poważne zagrożenie porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego w danym państwie członkowskim, to państwo może – w drodze wyjątku – przywrócić kontrolę na wszystkich lub poszczególnych odcinkach swoich granic wewnętrznych na ograniczony okres, nie dłuższy niż 30 dni, lub na okres przewidywalnego istnienia poważnego zagrożenia, jeśli przekracza on 30 dni. Zakres i czas trwania tymczasowego przywrócenia kontroli na granicach wewnętrznych nie mogą przekraczać tego, co jest ściśle niezbędne do reakcji na dane poważne zagrożenie (art. 25 ust. 1 Kodeksu). Przekraczanie granicy państwowej stanowiącej granicę wewnętrzną Unii wiąże się z obowiązkiem poddania się kontroli granicznej w zakresie określonym Kodeksem granicznym Schengen oraz innymi przepisami odrębnymi, wykonywanej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej (art. 15 ust. 1 ustawy)¹⁵. Za trafny należy uznać pogląd wyrażony przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim, że „uprawnienie do przekraczania granic wewnętrznych Unii Europejskiej w każdym miejscu bez odprawy granicznej nie zwalnia od powinności posiadania przy sobie dokumentu uprawniającego do przekraczania granic, w czasie ich przekraczania. Nieposiadanie przy sobie takiego dokumentu, nie oznacza jednak braku posiadania uprawnienia do swobodnego prze-

skich Unii Europejskiej oraz członków ich rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 1697)

¹⁴ Kodeks graniczny Schengen – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (Dz. U. UE. L2016.77.1).

¹⁵ K. Banasik, Penalizacja bezprawnego przekroczenia granicy państwowej. Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały 2017, nr 1 (20), s. 6–7.

mieszczania się po obszarze Unii Europejskiej¹⁶. Aby wypełnione zostały znamiona wykroczenia z art. 49a k.w., sprawca musi nielegalnie przekroczyć polską granicę państwową, a nie granicę innego państwa. Jeżeli obywatel polski, legalnie przebywający na terytorium obcego państwa, przekroczy bez zezwolenia granicę państwową tego państwa i przedostanie się na terytorium innego niż Polska państwa, to nie popełnia wykroczenia z art. 49a k.w.¹⁷ Z kolei o dokonaniu wykroczenia możemy mówić wówczas, gdy sprawca, już po przekroczeniu granicy, znajdzie się po jej wewnętrznej lub zewnętrznej stronie od terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dokonaniem będzie także wtedy, kiedy sprawca nielegalnie przekroczy granicę w miejscu niedozwolonym, jak też, gdy przekroczy granicę niezgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi w miejscu do tego przeznaczonym¹⁸. Momentem przekroczenia granicy państwowej będzie ukończenie przez funkcjonariusza polskiej Straży Granicznej czynności polegającej na sprawdzeniu ważności i autentyczności dokumentów uprawniających do przekroczenia polskiej granicy państwowej przy równoczesnym ustaleniu tożsamości osoby legitymującej się tymi dokumentami¹⁹.

Od dnia 12 sierpnia 2007 r. wykroczeniem z art. 49a § 2 k.w. stało się także usiłowanie i pomocnictwo do przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej wbrew obowiązującym przepisom²⁰. Identycznie jak w przypadku wykroczenia z art. 49a § 1 k.w., sankcją jest kara grzywny. Jak stwierdził Sąd Najwyższy „przepis art. 49a § 2 k.w. statuuje jedynie podstawę odpowiedzialności za pomocnictwo do czynu polegającego na przekroczeniu granicy Rzeczypospolitej Polskiej wbrew przepisom. Nie może jednak budzić wątpliwości, że właściwa kwalifikacja prawna czynu polegającego na pomocnictwie do konkretnego wykroczenia obejmować powinna art. 13 k.w. w powiązaniu z określonym przepisem części szczególnej kodeksu wykroczeń (bądź ewentualnie ustawy pozakodeksowej) przewidującego odpowiedzialność sprawcy głównego za czyn, którego popełnienie

¹⁶ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 20 października 2011 r., sygn. II SA/Go 614/11. Lex nr 1152609.

¹⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 1973 r., sygn. Rw 475.73. Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wyd. Prokuratury Generalnej 1973, nr 3–4, s. 7.

¹⁸ E. Pływaczewski (w:) O. Górniok, B. Kunicka-Michalska, W. Kozieliwicz, E. Pływaczewski, R. Zawłocki, B. Michalski, J. Skorupka, (w:) A. Wąsek (red.), Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz. Tom II, Warszawa 2004, s. 392.

¹⁹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2001 r., sygn. V KKN 81/99, Lex nr 51670.

²⁰ Zmiana została wprowadzona przez art. 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2007 r., Nr 82, poz. 558).

ułatwia mu pomocnik²¹. Powyższy pogląd wyrażony został na tle stanu faktycznego dotyczącego pomocnictwa do czynu polegającego na przekroczeniu granicy państwowej, jednak należy mieć na uwadze, że art. 49a § 2 k.w. penalizuje także usiłowanie. Przykładowo usiłowaniem może być ukrycie się w pojeździe, którym sprawca chce przekroczyć granicę, a fakt ten zostanie ujawniony podczas rutynowej kontroli celnej²². Interesujący pogląd w kontekście omawianego wykroczenia wyraził Sąd Apelacyjny w Warszawie, który przyjął, że pojęciu „przekraczanie granicy” wspólnie z innymi osobami użytym w art. 264 § 2 k.k. mieści się nie tylko to, że wszystkie osoby nielegalnie granicę tę przekraczają, ale także i to, że czyni to tylko jedna, a pozostałe podejmują działania stwarzające ku temu warunki, w czym mieści się także np.; dostarczenie dokumentów, czy udzielanie rad²³. Z kolei czyn sprawcy, który w zamiarze nielegalnego przekroczenia granicy państwowej wchodzi na znajdujący się w polskim porcie statek obcej bandery, stanowi usiłowanie, a nie dokonanie nielegalnego przekroczenia granicy²⁴.

Należy pamiętać, że zgodnie z treścią art. 11 § 4 k.w., nie podlega karze za pomocnictwo, kto dobrowolnie odstąpił od czynu lub zapobiegł skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego. Z kolei art. 14 § 1 k.w. stanowi, że odpowiedzialność za pomocnictwo zachodzi wtedy, gdy ustawa tak stanowi i tylko w razie dokonania przez sprawcę czynu zabronionego.

Sprawcą wykroczenia z art. 49a § 1 i 2 k.w. może być każda osoba, która ukończyła 17 lat (art. 8 k.w.), niezależnie od posiadanego obywatelstwa, a także bezpieczeństwa (wykroczenie powszechne). Można je popełnić umyślnie, jak i nieumyślnie (art. 5 k.w.)²⁵. Jest to wykroczenie formalne, polegające na działaniu. Może ono pozostawać w zbiegu np. z art. 270 k.k. w sytuacji, gdy sprawca posłużył się fałszywym dokumentem przy przekraczaniu granicy²⁶.

2.2. Nielegalne przebywanie na obszarze objętym zakazem przebywania

Na mocy art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o ochronie granicy państwowej oraz niektórych innych ustaw²⁷,

²¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2016 r., sygn. V KK 100/16, Lex nr 2023171.

²² T. Bojarski, Kodeks wykroczeń. Komentarz aktualizowany. Komentarz do art. 49a (dostęp 26 października 2021 r.).

²³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 stycznia 2016 r., sygn. II AKa 387/15, Lex nr 2025493.

²⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 1969 r., sygn. Rw 1487/69, OSNKW 1970, nr 2–3, poz. 24.

²⁵ Inny pogląd wyraził A. Marek, (w:) Prawo karne, Warszawa 2011, s. 645.

²⁶ T. Bojarski, Kodeks ... Komentarz do art. 49a (dostęp 27 października 2021 r.).

²⁷ Dz. U. z 2021 r., poz. 2191. Przepis art. 18d ustawy obowiązuje od dnia 1 grudnia 2021 r.

w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej pojawił się jeszcze jeden przepis karny, a mianowicie art. 18d. Jest to wykroczenie, które popełni osoba, która nie będąc do tego uprawnioną, przebywa na obszarze objętym zakazem, o którym mowa w art. 12a ust. 1, w czasie jego obowiązywania. Sprawcy grozi kara aresztu albo grzywny. Przepis ten chroni porządek i bezpieczeństwo w strefie nadgranicznej na obszarze objętym zakazem przebywania.

Powołany art. 12a ust. 1 ustawy stanowi, że w przypadku konieczności zapewnienia bezpieczeństwa lub porządku publicznego w strefie nadgranicznej w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia ludzi, lub mienia, wynikającym z przekraczania granicy państwowej wbrew przepisom prawa lub podejmowania prób takiego przekraczania, lub uzasadnionym ryzykiem popełniania innych czynów zabronionych, może być wprowadzony czasowy zakaz przebywania na określonym obszarze w strefie nadgranicznej przyległej do granicy państwowej stanowiącej granicę zewnętrzną w rozumieniu przepisów Kodeksu granicznego Schengen. Do jego wprowadzenia jest uprawniony wyłącznie Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, po zasięgnięciu opinii Komendanta Głównego Straży Granicznej. Terytorialny zasięg takiego zakazu obejmuje pas strefy nadgranicznej, w szczególności na obszarze bezpośrednio przyległym do granicy państwowej. Zakaz wprowadzony został w formie rozporządzenia. Pierwsze rozporządzenie nosiło datę 30 listopada 2021 r. i obowiązywało od dnia 1 grudnia 2021 r. do dnia 1 marca 2022 r.²⁸ i dotyczyło 115 gmin na terenie województwa podlaskiego oraz 68 gmin na Lubelszczyźnie. Drugie rozporządzenie wydano w dniu 28 lutego 2022 r. z terminem ważności od dnia 2 marca 2022 r. do dnia 30 czerwca 2022 r.²⁹ Obszar objęty zakazem przebywania oznaczony jest tablicami z napisem „Obszar objęty zakazem przebywania – wejście zabronione” (art. 12c ustawy). W okresie obowiązywania zakazu, prawo wstępu na obszar nim objęty nie dotyczy następujących osób:

- 1) stale zamieszkujących, prowadzących działalność gospodarczą, wykonujących pracę zarobkową, wykonujących pracę w gospodarstwach rolnych znajdujących się na obszarze objętym zakazem, pobierają-

²⁸ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 listopada 2021 r. w sprawie wprowadzenia czasowego zakazu przebywania na określonym obszarze w strefie nadgranicznej przyległej do granicy państwowej z Republiką Białorusi (Dz. U. z 2021 r., poz. 2193).

²⁹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie wprowadzenia czasowego zakazu przebywania na określonym obszarze w strefie nadgranicznej przyległej do granicy państwowej z Republiką Białorusi (Dz. U. z 2022 r., poz. 488).

- cych naukę lub będących opiekunami osób pobierających naukę na obszarze objętym zakazem,
- 2) będących małżonkiem, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwem, sprawujących opiekę albo udzielających pomocy w załatwianiu bieżących spraw życia codziennego osobie stale zamieszkującej na obszarze objętym zakazem,
 - 3) objętych wychowaniem przedszkolnym lub formami opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech na obszarze objętym zakazem, oraz ich opiekunów,
 - 4) przebywających na obszarze objętym zakazem w celu załatwienia sprawy w urzędzie administracji publicznej lub w celu sprawowania lub udziału w kulcie religijnym,
 - 5) będących właścicielami lub posiadaczami nieruchomości zlokalizowanych na obszarze objętym zakazem,
 - 6) będących osobami niepełnosprawnymi albo opiekunami osób niepełnosprawnych przebywającymi na obszarze objętym zakazem w związku z korzystaniem z ośrodka dla osób niepełnosprawnych,
 - 7) przebywających na obszarze objętym zakazem w związku z bezpośrednim przemieszczaniem się w celu zgodnego z przepisami przekroczenia granicy państwowej lub bezpośrednio po jej przekroczeniu zgodnie z przepisami w celu opuszczenia obszaru objętego zakazem, lub w związku z przemieszczaniem się przez ten obszar drogą publiczną – bezpośrednio w celu jego niezwłocznego opuszczenia (art. 12b ust. 1 ustawy).

Przepis art. 12b ust. 2 ustawy przewiduje, że w uzasadnionych przypadkach właściwy miejscowo komendant placówki Straży Granicznej może zezwolić na przebywanie, na czas określony i na określonych zasadach, na obszarze objętym zakazem, także innych osób niż wymienione wyżej, w szczególności dziennikarzy. Wszystkie osoby przebywające na tym obszarze obowiązane są posiadać przy sobie dowód osobisty lub inny dokument stwierdzający tożsamość. Powyższy zakaz nie ma zastosowania do:

- 1) załóg przemieszczających się pojazdami ratownictwa medycznego i innych służb interwencyjnych oraz osób przewożonych w tych pojazdach w związku z prowadzoną przez te załogi lub służby działalnością,
- 2) osób przemieszczających się bezpośrednio do podmiotów wykonujących działalność leczniczą w celu skorzystania ze świadczeń zdrowotnych,
- 3) funkcjonariuszy i pracowników służb państwowych oraz żołnierzy i pracowników Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wykonujących zadania służbowe.

Zachowanie sprawcy wykroczenia z art. 18d ustawy będzie polegało na przebywaniu na obszarze objętym zakazem bez pozwolenia. Można

je popełnić zarówno umyślnie jak i nieumyślnie (art. 5 k.w.). Cel pobytu jest bez znaczenia dla zaistnienia wykroczenia. Sprawcą może być każda osoba, która ukończyła 17 rok życia. Jest to wykroczenie formalne.

2.3. Przywożenie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej broni lub amunicji bez wymaganego zaświadczenia

W art. 51 ust 2 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji³⁰ określonych zostało pięć wykroczeń mających bezpośredni związek z przekraczaniem granicy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie one zagrożone są karą aresztu albo grzywny. Ponadto sąd może (fakultatywnie) orzec przepadek broni i amunicji, chociażby przedmioty te nie stanowiły własności sprawcy (art. 51 ust. 4 ustawy). Przepis art. 51 ust. 2 pkt 5 ustawy stanowi, że kto przywozi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z państwa niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej broń lub amunicję bez wymaganego zaświadczenia właściwego konsula Rzeczypospolitej Polskiej lub nie dopełnia obowiązku pisemnego zgłoszenia przywozu broni lub amunicji przy przekraczaniu granicy, popełni wspomniane wyżej wykroczenie.

Zasady przywozu broni i amunicji z państw niebędących państwami członkowskimi Unii Europejskiej, określone zostały w art. 37 ustawy. Z przepisu tego wynika, że aby czynność ta była legalna, to wymaga uprzedniego wydania zaświadczenia przez właściwego konsula Rzeczypospolitej Polskiej. Przekraczając zewnętrzną granicę Unii Europejskiej, osoba przywożąca do Polski broń i amunicję jest zobowiązana do pisemnego zgłoszenia tego faktu właściwemu organowi celnemu państwa przywozu, a z kolei organ ten niezwłocznie przekazuje informacje zawarte w zgłoszeniu właściwemu organowi Policji (art. 37 ust. 2 ustawy). W przypadku, gdy okaże się, że przywoźący broń i amunicję nie posiada pozwolenia na broń, wówczas musi złożyć przywożone przedmioty do depozytu właściwego organu celnego, a także, w terminie 14 dni od dnia przywozu broni na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wystąpić do właściwego organu Policji z wnioskiem o wydanie pozwolenia na broń (art. 37 ust. 3 ustawy). Strona przedmiotowa wykroczenia z art. 51 ust. 2 pkt 5 ustawy może polegać na przywiezieniu do Polski z państwa niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej broni i amunicji:

- 1) bez wymaganego zaświadczenia właściwego konsula Rzeczypospolitej Polskiej lub
- 2) bez dopełnienia obowiązku pisemnego zgłoszenia przywozu przy przekraczaniu granicy.

³⁰ Tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 955.

Dla bytu omawianego wykroczenia wystarczy jeden z podanych sposobów zachowania się. Przepis ten chroni prawidłowość obrotu bronią i amunicją z zagranicą. Jest to wykroczenie formalne, które można popełnić przez zaniechanie, umyślnie lub nieumyślnie (art. 5 k.w.). Jego sprawcą może być każdy³¹.

2.4. Wywóz za granicę, do państwa niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej, broni i amunicji bez zgody właściwego organu

Kolejne wykroczenie dotyczące przemieszczania broni przez granicę zawarte jest w art. 51 ust. 2 pkt 5a ustawy o broni i amunicji. Stanowi ono o ukaraniu osoby, która wywozi za granicę, do państwa niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej, broń lub amunicję bez zgody właściwego organu Policji lub zaświadczenia zastępującego pozwolenie na broń oraz uprawniającego do wywozu broni. Także i w tym przypadku mamy do czynienia z dwiema odmianami wykroczenia tzn. brakiem zgody organu Policji albo brakiem odpowiedniego zaświadczenia. Dla bytu wspomnianego wykroczenia wystarczy spełnienie znamion chociażby jednego z dwóch sposobów zachowania się. Zgodę na wywóz broni i amunicji za granicę przez obywateli polskich wyraża właściwy organ Policji. Jednak wymogu tego nie stosuje się w przypadku posiadania Europejskiej karty broni palnej, uprawniającej do wwozu broni na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej (art. 38 ustawy). Natomiast w szczególnie uzasadnionych przypadkach właściwy organ Policji może wydać cudzoziemcowi zaświadczenie zastępujące pozwolenie na broń oraz uprawniające do wywozu broni i amunicji. Dokument ten jest ważny nie dłużej niż 14 dni, licząc od daty jego wystawienia (art. 41 ust. 3 ustawy). Wykroczenie z art. 51 ust. 2 pkt 5a ustawy może popełnić każdy, zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie, przez zaniechanie. Ma ono charakter formalny.

2.5. Przywóz lub wywóz z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z i do państwa członkowskiego Unii Europejskiej broni palnej lub amunicji, bez zgody przewozowej lub uprzedniej zgody przewozowej

Wykroczenie z art. 51 ust. 2 pkt 5b ustawy popełni osoba, która przywozi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z państwa członkowskiego Unii Europejskiej albo wywozi z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do państwa członkowskiego Unii Europejskiej broń palną lub amunicję, bez zgody przewozowej lub uprzedniej zgody przewozowej. Jak z powyższego wynika, ma ono dwie odmiany: przywozu na terytorium naszego kraju

³¹ B. Kurzępa, Ustawa o broni i amunicji. Komentarz, Warszawa 2010, s. 320.

z państwa unijnego broni lub amunicji bez zgody przewozowej lub uprzedniej zgody przewozowej, bądź też wywozu z terytorium Polski do państwa unijnego broni lub amunicji bez zgody przewozowej albo uprzedniej zgody przewozowej. Dla jego bytu wystarczy spełnienie przez sprawcę przesłanek chociażby jednego z dwóch sposobów zachowania się.

Według definicji legalnej zawartej w art. 4 ust. 5 pkt 1 ustawy, „zgodą przewozową” jest dokument wystawiany przez zbywcę broni palnej w państwie początkowym transakcji na każdorazowe przemieszczenie broni palnej, poświadczony przez właściwe władze tego państwa, zaświadczaający o wiarygodności tego zbywcy oraz o objęciu kontrolą przez to państwo tej transakcji. Z kolei pojęcie „uprzednia zgoda przewozowa” oznacza dokument wystawiany przez nabywcę broni palnej w państwie docelowym transakcji na każdorazowe przemieszczenie broni palnej, poświadczony przez właściwe władze tego państwa, zaświadczaający o wiarygodności tego nabywcy oraz o objęciu kontrolą przez to państwo tej transakcji” (art. 4 ust. 5 pkt 2 ustawy).

Kwestia nabycia i wywozu broni palnej i amunicji przez cudzoziemców, będących obywatelami innych niż Rzeczpospolita Polska państw członkowskich Unii Europejskiej, została uregulowana w art. 43 ust. 6 ustawy. Z jego treści wynika, że mogą to uczynić na podstawie zgody przewozowej, poświadczonej przez właściwego ze względu na miejsce nabycia broni lub amunicji komendanta wojewódzkiego Policji. Natomiast osobom deklarującym zakup broni palnej lub amunicji w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej właściwy terytorialnie komendant wojewódzki Policji, na ich wniosek, może poświadczyc uprzednią zgodę przewozową (art. 37a ust. 1 ustawy). Rzecz jasna chodzi o broń palną i amunicję, która następnie będzie przywieziona do naszego kraju³². Organ policyjny poświadczyc uprzednią zgodę przewozową w terminie nie dłuższym niż pięć dni od dnia jej wpływu do tego organu.

Wykroczenie z art. 51 ust. 2 pkt 5b ustawy ma charakter formalny. Można je popełnić umyślnie albo nieumyślnie, przez zaniechanie. Sprawcą może być każda osoba, która w chwili czynu ukończyła 17 lat i nie zachodzą w stosunku do niej żadne okoliczności wyłączające odpowiedzialność.

³² Wzór uprzedniej zgody przewozowej zawarty jest w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 sierpnia 2011 r. w sprawie określenia wzoru uprzedniej zgody przewozowej (Dz. Urz. z 2011 r., Nr 206, poz. 1220. Rozporządzenie obowiązuje od dnia 14 października 2011 r.

2.6. Przywóz na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z państwa członkowskiego Unii Europejskiej inną broni niż broń palna, bez wymaganego zaświadczenia

Zachowanie polegające na przywozie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z państwa członkowskiego Unii Europejskiej innej broni niż broń palna, bez wymaganego zaświadczenia właściwego konsula Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi wykroczenie stypizowane w art. 51 ust. 2 pkt 5c ustawy o broni i amunicji. Według definicji zawartej w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy, desygnat nazwy „broń palna” obejmuje: broń bojową, myśliwską, sportową, gazową, alarmową i sygnałową. A zatem do kategorii „inna broń niż broń palna” zaliczyć należy: broń pneumatyczną, miotacze gazu o bezwładniającym, narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu np. broń białą w postaci: ostrzy ukrytych w przedmiotach niemających wyglądu broni, kastetów i nunczaków, pałek posiadających zakończenie z ciężkiego i twardego materiału lub zawierających wkładki z takiego materiału, pałek wykonanych z drewna lub innego ciężkiego i twardego materiału, imitujących kij bejsbolowy, broń cięciwową w postaci kusz, przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej (art. 4 ust. 1 pkt 2–4 ustawy). Przywóz broni innej niż broń palna na terytorium naszego kraju wymaga uzyskania zaświadczenia właściwego konsula Rzeczypospolitej Polskiej (art. 37 ust. 1 ustawy).

Wykroczenie z art. 51 ust. 2 pkt 5c ustawy można popełnić przez zaniechanie, umyślnie bądź nieumyślnie i ma ono charakter formalny oraz powszechny.

2.7. Wywóz z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do państwa członkowskiego Unii Europejskiej inną broń niż broń palna bez wymaganej zgody

Wykroczenie z art. 51 ust. 2 pkt 5d ustawy popełni ten, kto wywozi z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do państwa członkowskiego Unii Europejskiej inną broń niż broń palna bez zgody właściwego organu Policji. Kwestia administracyjna wywozu za granicę broni innej niż broń palna uregulowana została w art. 38 ustawy. Przepis ten wymaga od wywoźącego wcześniejszego uzyskania zgody właściwego organu Policji, przy czym zgoda taka nie jest potrzebna w przypadku wydania Europejskiej karty broni palnej, uprawniającej do wwozu broni na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej. Wspomniane wykroczenie ma charakter formalny i powszechny, które można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie³³.

³³ C. Kąkol, Ustawa o broni i amunicji. Komentarz, Warszawa 2021, Lex/el. Komentarz do art. 51 (dostęp 27 marca 2022 r.).

2.8. Wywóz broni palnej, części, istotnych komponentów lub amunicji za granicę bez zezwolenia lub wbrew warunkom określonym w zezwoleniu

W ustawie z dnia 13 czerwca 2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym³⁴ znalazł się przepis statuujący występki, związany z przekroczeniem granicy państwowej. Stanowi on, że ten, kto bez zezwolenia lub wbrew warunkom określonym w zezwoleniu na wywóz dokonuje wywozu, o którym mowa w art. 84 ust. 1 ustawy, podlega karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do lat pięciu. Jest to typowy przepis blankietowy (sankcjonujący), który odwołuje się do przepisu administracyjnego (przepis sankcjonowany). W art. 84 ust. 1 ustawy zawarta jest zasada, że wywóz broni palnej, części, istotnych komponentów lub amunicji wymaga uzyskania zezwolenia na wywóz. Dokument taki jest udzielany (w drodze decyzji administracyjnej) przez ministra właściwego do spraw gospodarki na wniosek eksportera. Zezwolenie jest ważne przez okres jednego roku, jednakże nie na dłużej niż na okres ważności zezwolenia lub dokumentu uprawniającego do przywozu, wydanego przez właściwe organy w państwie trzecim przywozu. Oryginał zezwolenia na wywóz, po wykorzystaniu lub upływie terminu ważności, powinien być zwrócony organowi, który go wydał (art. 87 ustawy). W zakresie właściwego rozumienia pojęć użytych w art. 84 ust. 1 ustawy, jej art. 83 odsyła do definicji zawartych w art. 2 pkt 1–4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 258/2012 z dnia 14 marca 2012 r. wdrażającego art. 10 Protokołu Narodów Zjednoczonych przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją, uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej (protokół Narodów Zjednoczonych w sprawie broni palnej) oraz ustanawiającego zezwolenia na wywóz i środki dotyczące przywozu i tranzytu dla broni palnej, jej części i komponentów oraz amunicji³⁵. Według art. 2 pkt 1 tego rozporządzenia przez pojęcie „broń palna” rozumieć należy każdą przenośną, wyposażoną w lufę broń, która miota, jest przeznaczona do miotania lub daje się przystosować do miotania pocisku lub ładunku rażącego w wyniku działania palnego materiału miotającego, o której mowa w załączniku I. Przedmiot uznaje się za dający się przystosować do mio-

³⁴ Tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 385.

³⁵ Dz. Urz. UE L 94 z dnia 30 marca 2012 r., s. 1.

tania pocisku lub ładunku rażącego w wyniku działania palnego materiału miotającego, jeżeli: ma wygląd broni palnej, oraz ze względu na swoją budowę lub materiał, z którego jest wykonany, może być łatwo przystosowany do wspomnianego celu. Termin „części „ oznacza każdy element lub część zamienną, o których mowa w załączniku I, zaprojektowane specjalnie do broni palnej i istotne dla jej funkcjonowania, w tym lufę, szkielet lub komorę zamkową, suwadło lub bębenek, trzon lub zatrask zamkowy, oraz każde urządzenie przeznaczone lub przystosowane do tłumienia hałasu spowodowanego wystrzałem z broni palnej (art. 2 pkt 2 rozporządzenia). Znamię „istotne komponenty” oznacza mechanizm zamkowy, komorę oraz lufę broni palnej, które będąc osobnymi przedmiotami, włączone są do kategorii broni palnej, w której są lub mają być osadzone (art. 2 pkt 3 rozporządzenia). Z kolei „amunicją” jest cały nabój lub jego komponenty, w tym łuski, spłonki, proch, pociski lub ładunki rażące, używane w broni palnej, o których mowa w załączniku I, jeżeli komponenty te są również objęte wymogiem uzyskania zezwolenia w danym państwie członkowskim (art. 2 pkt 4 rozporządzenia).

Przepis art. 138 ustawy chroni porządek w zakresie wywozu z kraju broni palnej, części do broni palnej, istotnych komponentów oraz amunicji. Zachowanie sprawcy może mieć dwojaką postać: wywozu bez zezwolenia na wywóz lub wywozu wbrew warunkom określonym w zezwoleniu. Dla bytu omawianego przestępstwa wystarczy, że sprawca zachowa się chociażby w jeden z opisanych sposobów. Występek ten można popełnić przez działanie, w obu odmianach umyślności. W pierwszej postaci (tzn. bez zezwolenia) sprawcą może być każdy (przestępstwo powszechne), zaś w drugiej – tylko osoba posiadająca zezwolenie na wywóz (przestępstwo indywidualne).

3. Podsumowanie

Zagadnienia dotyczące prawnych aspektów ochrony granicy państwowej nie cieszyły się dotychczas większym zainteresowaniem przedstawicieli prawa administracyjnego i karnego. Swego rodzaju regres w tym zakresie nastąpił po roku 2007, po przystąpieniu Polski do Układu z Schengen. Zniknęły wówczas kontrole na granicach z Czechami, Litwą, Niemcami i Słowacją. Jedynie granice z Białorusią, Rosją i Ukrainą nadal były i są pilnie strzeżone, gdyż stanowią jednocześnie granice zewnętrzne Unii Europejskiej. O tym, że odgrywają one niezwykle istotną rolę, przede wszystkim gospodarczą, zdaje sobie sprawę niewielu. Ale też i prawdą jest, że do roku 2020 na polskich granicach nic specjalnie cie-

kawego nie działa się. Stabilne regulacje prawne, sprawnie pracujące służby graniczne, brak zadrażeń z sąsiadami powodowało, że problematyka graniczna rzadko pojawiała się w kręgu zainteresowania mediów. Jedynie od czasu do czasu pokazywano wielokilometrowe kolejki samochodów oczekujących na przekroczenie jednej z trzech wschodnich granic Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystko zmieniło się w roku 2020 za sprawą masowego napływu nielegalnych emigrantów przez polsko – białoruską granicę, a następnie – w roku 2022 – po wybuchu wojny wywołanej przez Rosję na Ukrainie. Szczególnie wydarzenia na terenach graniczących z Białorusią uzmysłowiły wszystkim, jak ważną rolę odgrywa właściwe zabezpieczenie granicy oraz przygotowanie i postawa służb powołanych do jej ochrony.

Niebagatelne znaczenie ma też wyposażenie administracji granicznej w odpowiednie instrumentarium prawne. Przekraczanie granicy ma znaczenie nie tylko społeczne (turystyka, poznawanie zwyczajów i kultury sąsiadujących ze sobą narodów), ale przede wszystkim gospodarcze. Przez linię graniczną codziennie przepływają ogromne ilości różnego rodzaju dóbr o bardzo dużej wartości. Granica i spełniane przez nią funkcje, stanowią również miejsce pracy rzeszy obywateli po obu jej stronach. Dlatego też, aby cały ten mechanizm funkcjonował sprawnie, a jednocześnie zapewniał ochronę różnorodnych interesów naszego kraju, muszą istnieć odpowiednie regulacje prawne, w tym także karne.

Nie da się ukryć, że granica zawsze stanowiła miejsce, gdzie popełniane były różne czyny karalne np. przemyt towarów, przekraczanie granicy bez wymaganego zezwolenia, posługiwanie się sfalszowanymi dokumentami, nielegalne transakcje dewizowe itp. Również na polskiej granicy przypadki takie zdarzały się i zdarzają. Aby je zwalczać, ustawodawca wprowadził szereg norm prawnych określających wykroczenia i przestępstwa. Znajdują się one przede wszystkim w Kodeksie karnym (art. 259a, art. 264 § 2 i 3) i Kodeksie wykroczeń (art. 49a) oraz w szeregu innych aktów prawnych. O ile w dwóch pierwszych wymienionych aktach prawnych zawarte są czyny dość powszechnie popełniane na granicy, to w innych ustawach znalazły się przestępstwa i wykroczenia godzące przede wszystkim w interesy gospodarcze zarówno naszego kraju, jak i Unii Europejskiej. Na pewno przestępstwa i wykroczenia kodeksowe są szerzej znane, natomiast o czynach karalnych zawartych np. w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej, czy też z w ustawie z dnia 24 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, wiedzą tylko nieliczni. Cechą wspólną tych ostatnich jest ich blankietowy charakter. Oznacza to, że aby dokładnie zdekodować normę karną

w nich zawartą (przepis sankcjonujący), trzeba najpierw zapoznać się z przepisem administracyjnym opisującym pożądane zachowanie podmiotu zobowiązanego (przepis sankcjonowany). Często z uwagi na specyfikę przedmiotu regulacji danej ustawy i dość liczne odesłania do przepisów unijnych, nie jest to wcale takie proste. Oprócz przepisów karnych omówionych w obu artykułach, normy dotyczące przekraczania granicy państwowej przez osoby fizyczne oraz towary znajdują się jeszcze w innych aktach prawnych, np. Kodeksie karnym skarbowym w rozdziale siódmym pt. „Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko obowiązkowi celnym oraz zasadom obrotu zagranicznymi towarami i usługami” (art. 85–96), w ustawie z dnia 13 lutego 2020 r. o ochronie roślin przed agrofagami (art. 59)³⁶, w ustawie z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (art. 53)³⁷ i innych. Jednak z uwagi na szczupłość ram artykułu trudno jest omówić je wszystkie. Można natomiast skonkludować, że wszystkie one służą zapewnieniu bezpieczeństwa na polskiej granicy państwowej.

Bibliografia

1. Banasik K., Penalizacja bezprawnego przekroczenia granicy państwowej, *Studia Prawnicze, Rozprawy i Materiały* 2017, nr 1 (20).
2. Bojarski M., Radecki W. Pozakodeksowe prawo karne. Przestępstwa w dziedzinie porządku publicznego, wyborów, polityki i inicjatywy ustawodawczej, pracy i ubezpieczeń społecznych, kultury i własności intelektualnej. Komentarz. Tom 3, Warszawa 2003.
3. Bojarski T., Kodeks wykroczeń. Komentarz. Aktualizowany, Warszawa 2021, Lex/el.
4. Górniok O., Kozielowicz W., Kunicka-Michalska B., Michalski B., Pływaczewski E., Skorupka J., Zawłocki R., (w:) Wąsek A. (red.), Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz. Tom II, Warszawa 2004.
5. Jachimowicz M., Nowe zasady odpowiedzialności za nielegalne przekroczenie granicy RP, *Prokuratura i Prawo* 2006, nr 5.
6. Kąkol C., Ustawa o broni i amunicji. Komentarz, Warszawa 2021, Lex/el.
7. Kotowski W., Kodeks wykroczeń. Komentarz, Warszawa 2007.
8. Kotowski W., Kurzępa B., Wykroczenia pozakodeksowe. Komentarz, Warszawa 2008.

³⁶ Tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 2021. Ustawa obowiązuje od dnia 14 marca 2020 r.

³⁷ Tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 278. Ustawa obowiązuje od dnia 26 sierpnia 2006 r.

9. Kubala W., Przesłępstwo nielegalnego przekroczenia granicy PRL. Wybrane zagadnienia prawne i kryminologiczne, Zaszty Naukowe ASW 1974, nr 2.
10. Kulik M., Komentarz do przepisów karnych ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Warszawa 2010, Lex/el.
11. Kurzępa B., Granica państwowa Rzeczypospolitej Polskiej i jej ochrona w świetle regulacji prawoadministracyjnych, Rzeszów 2018.
12. Kurzępa B., Kodeks wykroczeń. Komentarz, Warszawa 2008.
13. Kurzępa B., Organy kontroli granicznej dokonujące sprawdzenia wprowadzanych na teren Rzeczypospolitej Polskiej zwierząt, roślin, produktów roślinnych oraz pasz, (w:) M. Jurgilewicz, M. Delong (red.), Meandry współczesnego bezpieczeństwa z uwzględnieniem funkcjonowania służb i formacji mundurowych, Rzeszów 2021.
14. Kurzępa B., Ustawa o broni i amunicji. Komentarz, Warszawa 2010.
15. Marek A., Prawo karne, Warszawa 2011.

Criminal-law aspects of safeguarding Polish state borders. Petty border offences

Abstract

This paper deals with petty offences relevant to safeguarding state borders of the Republic of Poland. It discusses Polish criminal-law regulations that, inter alia, safeguard not only the borders themselves, but also economic and social interests of the Polish state as far as cross-border movement of people and goods is concerned. The issue is essential as the Polish border with Belarus, Ukraine and Russia is the external border of the European Union. This paper is a continuation of the earlier contribution that discusses border crimes.

Key words

Internal security, state border, petty border offences, Border Guard.